

Lausunto

11.05.2026

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kristinestad-Storå fiskeriområde avger följande utlåtande:

Allmänt om lagförslaget

Fiskeriområdet ser den föreslagna lagändringen som ett positivt steg framåt. Skarvförvaltningen i Finland har under de senaste åren gjort det mycket svårt att få tillstånd för avskjutning av skarv, samtidigt som skarvstammen ökat och blivit alltmer livskraftig i Finland och Europa. Kristinestad-Storå fiskeriområde har 2012, 2017 och 2018 ansökt om undantagstillstånd för skydds jakt och behandling av ägg för att begränsa skador på fiskbestånd och fiske, men fått avslag varje gång, trots att i fiskeriområdet finns Lappfjärds å-Storå med ett av endast få återstående ursprungliga och naturligt förökande havsöringsbestånd, som är nationellt värdefullt. Till skillnad från Finland har våra grannländer aktivt ökat möjligheterna att vidta åtgärder som minskar skador orsakade av skarven.

Under höstflytten förekommer skarvarna i mycket stora flockar, ibland med tusentals fåglar, som jagar fisk effektivt. Skarvflockar kan stanna kvar i veckor på ett och samma ställe under sin flytt söderut. I Österbotten förekommer stora skarvflockar ännu i oktober. En skarvindivid äter minst 500 gram fisk per dag, och enligt uppgifter från fiskare är det ingen idé att lägga ut fiskenät under de perioder då skarvarna är där, eftersom man inte får någon fångst. Förlusterna för fisket blir därmed stora.

En möjlighet att skjuta skarv i närheten av redskap skulle vara en positiv ändring, eftersom det ger fiskaren en möjlighet att minska skadorna. I kustområdet finns det efter häckningen inga andra lämpliga lösningar för att minska de skador som skarven orsakar än avskjutning. En sådan ändring kräver att skarven flyttas från naturvårdslagen till jaktlagstiftningen. Vi är nöjda med att regeringen nu verkställer skrivningen i sitt regeringsprogram genom denna lagändring, som är ett steg i positiv riktning för Finlands skarvförvaltning. Vi stöder även skrivningen i regeringsprogrammet om att onödiga jaktbegränsningar för dessa livskraftiga arter ska tas bort, men vi konstaterar att lagändringen enbart till viss del uppfyller detta.

När det gäller fiskare uppfyller lagändringen inte regeringsprogrammets skrivning om att näringsidkare ska få rättvis ersättning för skador. Detta kräver en rättvis definition av den verkliga skadan: skarvens predation på fiskbestånden och de därav följande försämrade verksamhetsförutsättningarna för fisket.

Det är viktigt att Finland fortsätter uppmana kommissionen att se över fågeldirektivet vad gäller dessa arter.

Skydds jaktens tids- och avstånds begränsningar

I bakgrundsinformationen lyfts EU-kommissionens nya undantagsanvisning, publicerad den 31 mars 2026, fram. EU-kommissionen ger via anvisningen medlemsstaterna en mycket bredare möjlighet att tillämpa undantag och utnyttja bredare och fler åtgärder för att minska skarvens orsakade skador.

Därför skulle vi gärna ha sett att ministeriet i lagändring hade tillämpat mindre stränga villkor för skyddsjakten när det gäller avståndet på 300 meter från fiskeredskap, fiskodlingar och viktiga leksträcker från och med den 1 augusti. I bakgrundsmaterialet har man exempel på länder som infört högre avstånd och bredare tider för skydds jakt. I Danmark är skydds jakt tillåten inom ett avstånd på 1 kilometer från fiskeredskap från och med den 1 augusti, och där möjliggörs även förhindrande av att nya kolonier uppstår samt beviljande av tillstånd i andra områden, som inte finns listade i planen. I Danmark får man under en månads tid, 1.4–1.5 (under tiden då skarvarna etablerar kolonier), skjuta skarv för att skydda yngel av sik samt lax- och öringssmolt under deras vandring.

På Åland tillåts skydds jakt på 300 meters avstånd från kommersiella fiskares bragder och fiskodlingskassar under tiden 1.4–31.12, men från och med den 1 augusti öppnas jakten där upp till alla områden där jägaren har jakträtt, det vill säga utan avstånds begränsning.

För att bättre uppfylla regeringsprogrammets skrivning om att ta bort onödiga jaktbegränsningar för skarven kunde man gärna ha utarbetat ett förslag mer i linje med exemplet från Danmark eller Åland.

Fastställandet av viktiga reproduktionsområden för fisk

Livskraftscentralen ska enligt förslaget fastställa viktiga reproduktionsområden för fisk på basen av Naturresursinstitutets utredning. Utredningen ska delvis basera sig på Naturresursinstitutets kartläggning av fiskarnas förökningsområden vid kusten, som har gjorts som en del av inventeringsprogrammet VELMU.

Det är viktigt att det är fiskerienheten vid Livskraftscentralen som fastställer dessa områden, då de har bättre kunskap om fisk än andra enheter inom centralen. Livskraftscentralen bör även beakta fiskeriområdenas nyttjande- och vårdplaner, som innehåller information om lokalt viktiga reproduktionsområden och fredade lekområden utöver det som framkommer i VELMU-programmet. Planerna uppgörs enligt lagen om fiske, och myndigheterna ska i sin verksamhet beakta de allmänna riktlinjer för nyttjande och vård av fiskresurserna som anges i fiskeriområdets plan.

Behov av andra typer av åtgärder, även på skyddsområden

Vi vill påminna om betydelsen av att det i tillägg till den föreslagna lagändringen behövs möjlighet till att få tillstånd för andra typer av åtgärder, särskilt oljning av ägg. Äggoljning är ett mycket tids- och kostnadseffektivt sätt att minska skador orsakade av skarv, som inte heller stör annat häckande fågelbestånd nämnvärt.

Undantagstillståndsförfarandet vid Finlands viltcentral bör utvecklas så att det blir enklare att förhindra skadorna skarven orsakar. Möjligheten att få tillstånd att olja ägg i skarvkolonier bör underlättas då tillståndsprövningen överförs till Finlands viltcentral. Vi förespråkar att en nationell skarvförvaltningsplan görs upp, och att samarbetet stärks med andra östersjöländer, speciellt med Danmark, Sverige och Estland.

Det bör vara möjligt att få undantagstillstånd för åtgärder också inom Natura 2000-områden och naturskyddsområden. Det är fortfarande den regionala Livskraftscentralen som ska ge undantag från fredningsbestämmelser på Natura 2000-områden och naturskyddsområden, detta lyfts inte fram i bakgrunden till lagförslaget.

Avgifter för undantagstillstånd

Avgifterna för dispenser och undantagstillstånd måste hållas på en skälig nivå för att inte tillståndsförfarandet ska hindra nödvändiga åtgärder för att förebygga skador på fiskbestånd och fiske.

I dagsläget kostar en skadebaserad dispens från Finlands viltcentral i regel 70 euro. Däremot har avgifterna för vissa undantag enligt naturvårdslagstiftningen höjts betydligt. Till exempel kan en ansökan till Tillstånds- och tillsynsverket om undantag från fridlysningsbestämmelser kosta 1 500 euro för privata sökanden, medan avgiften är lägre för allmännyttiga aktörer.

Lagförslaget klargör inte vad en dispens för exempelvis oljning av skarvägg kommer att kosta, särskilt om kolonin finns inom ett naturskyddsområde. Om en åtgärd kräver både dispens från Viltcentralen och ett separat undantag enligt naturvårdslagstiftningen kan den totala kostnaden bli oskäligt hög.

Vi hoppas att ministeriet säkerställer att avgifterna för dispenser inom skarvförvaltningen är rimliga och inte hindrar praktiska skadeförebyggande åtgärder.

Ersättning för skador

I regeringsprogrammet finns inskrivet "Samtidigt ser man till att näringsidkare får en rättvis ersättning för skador." För de skador som skarven orsakar fiskerinäringen betalas dock ingen ersättning till de skadelidande.

Vi anser att detta beror på en mycket bristfällig definition av skadan, då man enbart beaktar skadad fångst i bragderna. Denna skada är liten i förhållande till skadan som orsakas fisket genom skarvens predation på fiskbestånden. Kommersiella fiskares verksamhetsförutsättningar bygger på tillgången till fisk i de vattenområden där de har fisketillstånd. En ökad förekomst av skarv försämrar fångsterna och påverkar därmed direkt fiskets lönsamhet. Det finns alltså en tydlig skadebild för både fiskbestånd och fiske som inte bör lämnas obeaktad.

Vi uppmanar ministeriet att behandla frågan om ersättning till fiskare och säkerställa att näringsidkare inom fisket ges ett tillräckligt skydd mot de skador som skarven orsakar. Ett alternativ vore att staten tar en mer aktiv roll i regleringen av skarvbeståndet, på motsvarande sätt som i Danmark. Där ansvarar Naturstyrelsen för oljning av skarvägg i flera kolonier i syfte att skydda fiskbestånd och fiske.

Fångstanmälan och uppföljning

Det är bra att lagförslaget innehåller en skyldighet att göra fångstanmälan till Finlands viltcentral. Det ger en möjlighet att följa upp hur lagen tillämpas i praktiken och hur omfattande skyddsjakten blir. I Sverige har man inte krävt rapporteringsskyldighet, och man vet därför inte hur möjligheten till skydds jakt enligt jaktförordningen har tillämpats i praktiken. I Sverige har tjänstemän vid

Naturvårdsverket föreslagit ett tillägg om rapporteringskyldighet till politikerna, så att man bättre ska kunna följa upp tillämpningen.

Naturvårdsverket anser att de mest betydelsefulla åtgärderna görs via undantagstillstånd. Länsstyrelserna har de facto gett mycket betydande tillstånd att skjuta skarv under våren kring häckningskolonier. Enligt Naturvårdsverkets bedömning är dessa åtgärder viktigare än den skydds jakt som deras jaktförordning tillåter.

Det är viktigt att vi följer upp effekterna av lagändringen.

Sammanfattning

Vi understöder lagförslaget och anser att det är nödvändigt att skarven överförs till jaktlagens tillämpningsområde. Lagändringen är ett steg i positiv riktning.

Samtidigt anser vi att förslaget fortfarande möjliggör ganska begränsade åtgärder. För att lagändringen ska få en större effekt vore det bra om bland annat avstånds begränsningen ses över och undantagstillståndsförfarandet förenklas. Det behövs också en nationell skarvförvaltningsplan, möjlighet till åtgärder i kolonier samt ett rättvist system för ersättning av de skador som skarven orsakar fiskerinäringen.

Anni Selenius

Kristinestad-Storå Fiskeriområde

Selenius Anni
Kristiinankaupungin-Isojoen kalatalousalue